

การป้องกันและควบคุมโรคหนอนพยาธิในเด็กเล็ก อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช

Prevention and Control of Helminthiasis in Young Children, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat

โดย ผศ.ดร.เพ็ญโฉม จันทร์หวาน, ผศ.ดร.ศรุตดา คุระเอียด สำนักวิชาสหเวชศาสตร์

โรคหนอนพยาธิในเด็กเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในประเทศไทย การติดเชื้อหนอนพยาธิพบได้บ่อยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประชาชนในพื้นที่ชนบท ห่างไกลความเจริญ เนื่องจากเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการติดเชื้อพยาธิ อีกทั้งเด็กเล็กมักมีพฤติกรรมการเล่น ดิน ททราย ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่ของหนอนพยาธิบางชนิด ไม่มีการส่งเสริมให้ล้างมือให้สะอาดก่อนหยิบจับอาหารเข้าปาก ทำให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อเพิ่มขึ้น หนอนพยาธิที่พบมีการรายงานการติดเชื้อบ่อยในเขตภาคใต้ ได้แก่ พยาธิปากขอ พยาธิไส้เดือน พยาธิเส้นด้าย และพยาธิแส้ม้า พยาธิเหล่านี้ติดต่อสู่คนทั้งจากการไต่ผ่านผิวหนัง ติดต่อกับการปนเปื้อนของไข่พยาธิในพืชผัก และติดต่อกับการมีสุขอนามัยที่ไม่ดี เมื่อคนมีการติดเชื้อหนอนพยาธิเหล่านี้ จะส่งผลให้เกิดภาวะซีด และหรือขาดสารอาหาร โดยเฉพาะในเด็กเล็ก ส่งผลทำให้การเจริญเติบโตของเด็กหยุดชะงัก ทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญา เด็กควรมีสุขอนามัยที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อการเจริญเติบโตที่ปกติ นำไปสู่ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

ทางคณะกรรมการได้จัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคหนอนพยาธิในเด็กเล็กของชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ใน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยดำเนินการต่อเนื่องเป็นปีที่ 2 มีความประสงค์ในการร่วมผลักดันและเผยแพร่ให้เด็กมีสุขภาพที่ดีและความเป็นอยู่ที่ดี โดยดำเนินการสร้างความร่วมมือและการบริการด้านสุขภาพกับหน่วยงาน ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลชุมชนสาธิตวิทยาลัยลักษณะพัฒนาโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์ ม.วลัยลักษณ์ หน่วยอนามัยของศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 7 แห่ง รวมผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้นกว่า 500 คน ซึ่งเป็นเด็กอายุ 6-12 ปี โดยมีเด็กต่างด้าวชาวลาวและพม่าและเด็กออทิสติกรวมอยู่ด้วย โดยในเบื้องต้นที่ทำการสำรวจความชุกและปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อพยาธิในลำไส้ของเด็กพบว่ายังคงมีการติดเชื้อของพยาธิแส้ม้าความชุกร้อยละ 5.2 และพยาธิปากขอความชุกร้อยละ 3.9 ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในการติดเชื้อ ได้แก่ ศาสนา น้ำหนัก พฤติกรรมการไม่ตัดเล็บ พฤติกรรมการการไม่ล้างผักให้สะอาดก่อนการนำมารับประทาน และพฤติกรรมการการไม่ล้างมือหลังรับประทานอาหาร นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ภาพถ่ายดาวเทียมแต่ละโรงเรียนแสดงให้เห็นว่าการ

ติดเชื้อพยาธิแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันในเชิงพื้นที่และสามารถใช้ความสัมพันธ์นี้ช่วยระบุพื้นที่ที่มีโอกาสสูงในการติดเชื้อได้ ผลการดำเนินงานของโครงการนี้ชี้ให้เห็นว่าแม้ว่าความชุกของการติดเชื้อพยาธิในลำไส้ลดลง แต่ปัจจัยด้านพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นความเสี่ยง เด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการที่สมัครใจเข้ารับการตรวจวินิจฉัยการติดเชื้อหนอนพยาธิ จะได้ทราบสถานะว่าตนเองติดเชื้อหรือไม่ โดยในรายที่มีการติดเชื้อพยาธิ ทางโครงการจะดำเนินการรักษาด้วยยาฆ่าพยาธิ และติดตามการรักษาอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีค่าใช้จ่าย นักเรียน คุณครู รวมถึงผู้ปกครองทุกคนจะได้รับความรู้ในการป้องกันตนเองจากโรคพยาธิที่สำคัญในเด็กอีกด้วย เพื่อให้เกิดการดำเนินงานและการพัฒนาที่ยั่งยืน ทางโครงการมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเป้าหมายที่ยั่งยืน คือ สร้างความร่วมมือกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 5 แห่ง และ โรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 7 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช